

fitxa
FITXA

Títol original: Black gold
Producció: Regne Unit / EUA, 2006
Direcció: Marc Francis, Nick Francis
Gènere: Documental
Estrena: 27/03/2008

mira més enllà...

MIRA MÉS ENLLÀ...
 la realitat del sud a través del cinema

sinopsi

Els germans britànics Marc i Nick Francis signen un documental sobre la dura vida dels cultivadors de cafè a Etiòpia. El film és una crítica a les multinacionals que controlen el rendible comerç mundial d'aquest producte. Dominen els centres comercials i els supermercats, controlant una indústria que mou més de 80.000 milions de dòlars anuals, convertint aquest producte en la mercaderia comercialitzada més valuosa del món després del petroli. Però, mentre que els consumidors cada cop paguen més per un caputxino, el preu que es paga als pagesos segueix sent molt baix. Per als creadors d'aquest documental, l'or negre no és el petroli, sinó el cafè, un producte molt rendible per als països occidentals, però que crea moltes injustícies als països productors, tots situats al "sud". El preu del cafè no deixa de pujar per als consumidors, però pels seus productors fa anys que tenen congelat el preu que es paga per les seves collites. Aquesta situació ha creat grans dificultats als milions de persones que depenen de les plantacions de cafè a l'Àfrica i Amèrica Llatina. La injustícia del negoci del cafè, i la llavor d'allò que s'ha vingut a denominar Comerç Just (que no és més que pagar als productors el que es mereixen sense que cap intermediari se'n beneficiï), inspira les passes de l'equip d'aquest documental. La càmera viatja a l'Àfrica, al cor de les plantacions etiòps, de la mà d'un dels activistes que més està lluitant per a que es faci justícia: Tadesse Meskela, responsable d'una Associació que aglutina 74.000 pagesos que depenen del negoci del cafè. Coneixerem la situació de la mà dels afectats. No hi ha testimonis, però, de les empreses multinacionals del cafè, perquè es van negar a aparèixer després de molts intents dels directors del film.

FESTIVAL INTERNACIONAL DE SEATTLE SELECCIÓN OFICIAL

FESTIVAL DE SUNDANCE SELECCIÓN OFICIAL

FESTIVAL INTERNACIONAL DE MELBOURNE SELECCIÓN OFICIAL

FESTIVAL INTERNACIONAL DE DERECHOS HUMANOS DE NUEVA YORK SELECCIÓN OFICIAL

ORO NEGRO

(BLACK GOLD)

UNA PELÍCULA DE NICK Y MARC FRANCIS

¿HAS PENSADO ALGUNA VEZ DE DÓNDE SALE EL CAFÉ?

www.kamafilms.es

ISAAN

MES CINE SOLIDARIO

MARZO 2008

el comerç just

EL COMERÇ JUST

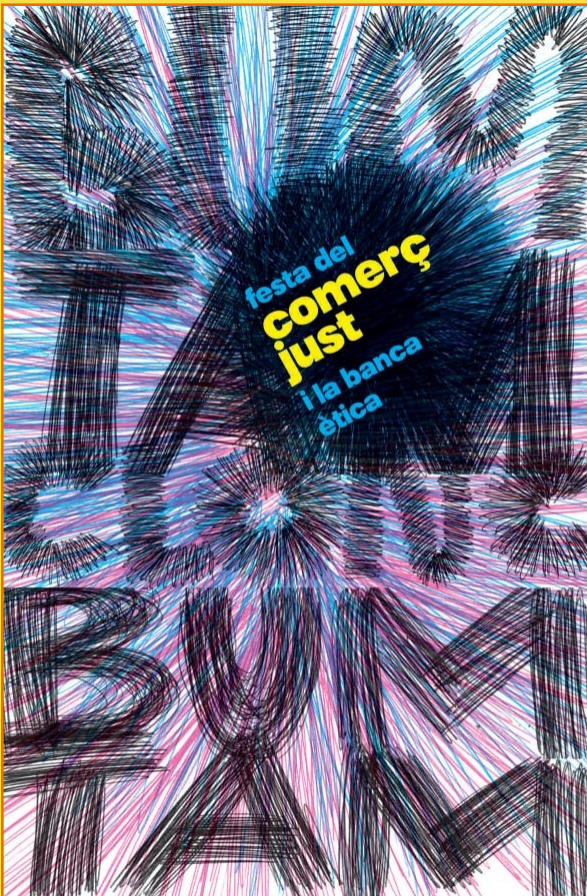

Què és el Comerç Just?

El Comerç Just és una associació comercial basada en el diàleg, la transparència i el respecte, que busca una major igualtat al comerç internacional. Contribueix al desenvolupament sostenible oferint millors condicions comercials i vetllant pels drets laborals dels productors i treballadors marginats, particularment al Sud.

El Comerç Just és una alternativa al comerç tradicional. Davant els criteris merament econòmics d'aquest, té en compte valors ètics que comprenen aspectes socials i ecològics. El Comerç Just representa un intercanvi comercial en el que es minimitza al màxim el nombre de intermediaris, es busca un vincle més directe entre productor i comerciant. A més, s'aconsegueix que els camperols i petits productors de zones empobrides trobin un mode de viure dignament del seu treball. Els consumidors obtenen productes de qualitat, amb la garantia de que s'han respectat els drets dels treballadors. Es demostra que és possible fer compatibles els criteris econòmics amb els socials i ecològics.

No sempre el producte comercialitzat com a producte de comerç just es produeix al país originari, de vegades només s'importen les matèries primeres per a la seva elaboració i es manufactura al país receptor. Això és degut a que la legislació del país importador grava amb aranzels excessius la importació de productes manufacturats procedents de països en vies de desenvolupament i, en canvi, les matèries primeres no les grava amb tants impostos degut a que les necessita per que les empreses autòctones puguin produir manufactures. Es paradoxal el que arriba a passar llavors, els països en vies de desenvolupament exporten les seves matèries primeres (fruit de l'explotació dels seus recursos naturals) i després han de comprar els productes manufacturats a partir de les seves matèries primeres als països desenvolupats a un preu desorbitat. Aquestes polítiques proteccionistes aplicades tant per la UE com pels EUA sumades a les subvencions dels seus productes agrícoles entren en clara contradicció amb la seva aposta pel lliure mercat.

Quines condicions ha de complir el Comerç Just?

En la relació amb camperols i productors, se'ls garanteix un salari just pel seu treball. Els productors han de destinar una part dels seus beneficis a les necessitats bàsiques de les seves comunitats: sanitat, educació, formació laboral, etc. A més, s'estableix una relació a llarg termini i se'ls garanteix una part del pagament dels productes anticipadament; ambdues condicions afavoreixen que les comunitats puguin planificar el seu desenvolupament. Una condició important és evitar l'explotació infantil. Finalment es promou la participació en la presa de decisions i el funcionament democràtic, la igualtat entre homes i dones i la protecció del medi ambient.

Quins són els principals productes de Comerç Just?

Els productes que es comercialitzen com a productes de comerç just corresponen als principals productes agrícoles conreats a països en vies de desenvolupament com: el té (a l'Índia o Sri Lanka), el cacau o la xocolata ja manufacturada (Bolivia, Equador, països africans), el sucre (Cuba, etc.), el cafè (Nicaragua, El Salvador, Cuba, etc.). A part dels productes agrícoles que són el gruix dels productes de comerç just, també es comercialitzen així els productes d'artesanía tèxtil, fusta, etc... d'aquests països en vies de desenvolupament.

Font: UPC.

entrevista a Tadesse Meskela

ENTREVISTA A TADESSE MESKELA

"La nostra esperança és el somni d'un dia en el què el consumidor entendrà el que està bevent. Els consumidors poden donar un canvi de mentalitat si tenen la informació necessària. I no només la del cafè, sinó la de tots els productes que s'estan comprant a molt baix preu i que afecten greument als productors".

A la planta superior d'un bloc d'oficines al centre d'Addis Abeba (Etiòpia) podem trobar a Tadesse Meskela. Com a director general de la Unió Cooperativa de Productors de Cafè d'Oromia, Tadesse passa la majoria del seu temps buscant compradors de cafè de qualsevol part del món que paguin als seus productors un preu millor que el fixat per l'intercanvi comercial internacional.

No podem subestimar la responsabilitat de Tadesse. Ell representa 101 cooperatives i més de 74.000 productors de cafè, que incloent les seves famílies arriba al número de 500.000 persones. La seva implacable determinació i impulsió a ajudar-los prové de la seva educació.

Va créixer al camp, lluny d'Addis Abeba, en una família pobra la qual, durant molts anys, no podia comprar-li un parell de sabates ni donar-li menjar per portar-se a l'escola. Cada dia durant diversos anys, Tadesse va caminar descalç durant dues hores per arribar a l'escola i dues hores més de tornada cap a casa.

Determinat a trobar una sortida de la pobresa, Tadesse va treballar durament a l'escola fins a obtenir plaça a la universitat. A inicis dels 90 va treballar com a principal expert a l'oficina agrícola de l'Estat, i una estada formativa

de dos mesos en una cooperativa del Japó va inspirar Tadesse a desenvolupar un sistema cooperatiu com a manera de què els petits productors rebessin les quantitats de diners que eren pagats als serveis d'intermediaris i d'exportadors. El 1999, es va crear la Unió Cooperativa de Productors de Cafè d'Oromia i, des d'aleshores, la Unió ha facilitat la construcció de quatre noves escoles, disset aules addicionals, quatre centres de la salut, dues estacions potabilitzadores d'aigua, i 2 milions de dòlars s'han retornat als grangers en forma de dividendes.

L'equip de la pel·lícula ha passat uns dos anys i mig al costat de Tadesse a Etiòpia, Londres i EUA. La seva història és la història d'un intent de treballar dins de la globalització a favor dels productors que hi ha darrere d'alguns dels productes més valuosos del món. Ell ha trobat una manera de fer-ho al voltant de les estructures que bloquegen als pagesos el fet de ser pagats a un preu just. No obstant això, com ell mateix diu en la pel·lícula, això no és només una problemàtica que afecti al cafè, sinó a tots els productes que vénen dels països més pobres del sud.

Font: Pàgina oficial de la pel·lícula.

El futur del comerç just serà el nostre consum crític

Entrevista a Arcadi Oliveres, realitzada per Ferran Bolós i publicada a la revista "En la calle".

Arcadi Oliveres és Catedràtic de Ciències Econòmiques de la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB). *Compagina la seva labor acadèmica amb el compromís de treballar per la pau i els drets humans en l'organització "Justícia i Pau", de la qual és president a Barcelona. Ens trobem al seu despatx de la seu de "Justícia i Pau", amb vistes de tot el casc antic de Barcelona, on em rep molt atenta i cordialment, després d'haver estat atenent una altra entrevista per a un mitjà de comunicació local i abans de posar-se a respondre uns 300 correus electrònics pendents. És una persona ocupada, i també compromesa amb la societat, de manera especial, donant a conèixer les injustícies del nostre món i la seva economia globalitzada.*

Què entenem per comerç just? Quines diferències hi ha entre el comerç just i el comerç habitual? Hauríem de diferenciar entre el que la societat entén o ha donat a conèixer amb la marca "comerç just" i el que jo entenc realment com comerç just. Habitualment en la nostra societat s'entén que "comerç just" és aquell intercanvi de productes amb els països del sud que té dues característiques: un preu que remunerarí bé al productor, i que el producte ha estat elaborat de manera apropiada (per exemple, sense explotació infantil). En canvi, per a mi, cal tenir en compte algunes condicions més: el proteccionisme i el lliure intercanvi. El proteccionisme es refereix a les polítiques de protecció interna dels productes propis dels països occidentals, en canvi, el lliure canvi fa referència a l'obertura real de les fronteres del nord cap als països del

sud; això impedeix el desenvolupament comercial i, per tant, econòmic dels països menys afavorits. Cal, per això, una canvi radical en les normes comercials internacionals per poder pensar en un comerç realment just. Les diferències entre aquests productes etiquetats com "comerç just" i els tradicionals són el procés de fabricació sense explotació, la distribució i venda aquí també sense explotació (per exemple, que els treballadors dels grans supermercats siguin pagats adequadament) i l'eliminació de publicitat inútil.

Per què el preu dels productes de comerç just és més gran si no existeixen tants intermediaris?

És una pregunta de les més habituals. Parlant amb el director d'una de les organitzacions de comerç just al nostre país m'explicava que, a més de pagar millor al productor i altres persones del país de procedència (transportista...), el consum és menor i, per tant, els costos pugen perquè, per portar cafè de comerç just de l'Amèrica Llatina, cal importar-lo des d'Holanda, on la gent consumeix més i es poden portar contenidors plens... I, és clar, el que surt car és el transport des d'Holanda fins aquí.

Què podem fer els consumidors per ser més "justos"?

Primer, comprar menys. Els recursos naturals del nostre planeta són limitats, i hem de pensar en les futures generacions. El tercer món mai arribarà a consumir tant com consumim nosaltres.

Segon, i igual d'important, consumir millor. Tots els productes no són de comerç just. Aquest (el comerç just) no podrà satisfer més del 10% de les nostres compres. La resta cal aconseguir-ho en les botigues convencionals. El que sí que podem fer és comprar productes més justos que altres, o a l'inrevés. Quan anem a votar, seria lògic que miréssim els programes electorals i votéssim al què ens sembli millor. De fet, comprar és escollir. Per això, amb el consum passa igual: cal conèixer l'origen del producte i de l'empresa. El que ens passa és que necessitem informació. És molt útil, per exemple, la revista Opcions (www.opcions.org), que edita monogràfics sobre productes: llet, carn, aigua, oli, sabons i detergents, frigorífics, joguines, llibres, bancs...

Si el comerç just fos la manera

habitual de comprar en el nostre món, podria caure en els mateixos errors que el comerç convencional?

No tindria per què, doncs la seva ideologia de fons és completament diferent. La qüestió és que aquesta ideologia hauria d'estendre's a altres sectors d'activitat econòmica. Primer, hauríem d'acostumar-nos a algunes accions en contra de les "pitjors" empreses, i fer boicots. Fa alguns anys Setem va promoure un boicot contra una companyia de roba, però no fent campanya per no comprar els productes d'aquesta empresa, sinó oferint a les tendes on aquesta venia els seus productes, el mateix producte, potser de millor qualitat, realitzat també a Bangladesh, però mitjançant cooperatives de la zona. Els explotats per l'empresa es van quedar sense treball, però els seus "germans" ho van aconseguir en les cooperatives. Segon, intentar entrar en el costum de ser usuaris de la banca ètica, prima germana del comerç just. Cal ser coherents! De què serveix comprar comerç just si els nostres estalvis els dediquem (indirectament, per inversions o fons de pensions) a potenciar empreses explotadores o armamentístiques.

Quin és el futur del comerç just a l'Europa globalitzada?

El futur del comerç just "de marca" a Espanya sembla que anirà creixent a poc a poc. Però en altres països on ja s'ha desenvolupat no podrà estendre's més, per totes les limitacions que he anat dient. Així que el futur del comerç just serà el nostre consum crític. Fer compra crítica té més futur que el de marca "comerç just". Aquí sí hi ha un gran futur per davant.

VOLS - Voluntariat Solidari

Pl. d'Artós, 4

08017 Barcelona

Tel. 932.038.808

Fax 932.054.971

sensibilitzacio@ongvols.org

www.ongvols.org